

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет історії та філософії
Кафедра філософії
Силабус навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	03 Гуманітарні науки
Спеціальність:	035 Філологія
Спеціалізації:	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
Обсяг:	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Статус дисципліни:	Обов'язкова
Види навчальних занять:	Лекції, семінарські заняття
Рік навчання, семестр:	2 рік навчання, 1 семестр
Викладач:	Сергій Григорович СЕКУНДАНТ , доктор філософських наук, професор кафедри філософії Мировлава Вікторівна КАРПЕНКО , кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії
Контактний телефон:	+380963921454 – Секундант С.Г. +380677965326 – Карпенко М.В.
E-mail:	sergiisekundant@gmail.com , s.sekundant@onu.edu.ua karpenko-mv@ukr.net
Робоче місце:	Новосельського 64, 4 поверх, кафедра філософії
Консультації:	<i>Очні консультації:</i> п'ятниця 14.20-15.20, за адресою Новосельського 64, 4 поверх, кафедра філософії <i>Онлайн консультації:</i> на платформі Google Meet за домовленістю зі студентами

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення курсу. Основне завдання курсу полягає в тому, щоб дати студентам уявлення про філософію як специфічний вид знання, її функції, структуру та основні напрямки. Основна увага приділяється евристичній, аксіологічній, світоглядній, соціальній та психотерапевтичній функціям філософії.

Передреквізити курсу. Цей курс передбачає, що слухачі мають середню освіту.

Мета – роз'яснити специфіку філософського знання, ознайомити з головними поняттями, проблемами та функціями філософії, а також методами філософування; навчити студентів застосовувати філософські знання у повсякденному житті та у науці.

Завдання:

- роз'яснити специфіку філософського знання;
- роз'яснити функції філософії;
- дати уявлення про різні види філософського світогляду;

- дати уявлення про структуру філософії;
- ознайомити студентів з основними проблемами філософії;
- ознайомити студентів з основними поняттями філософії;
- ознайомити студентів з основними напрямками в філософії;
- ознайомити з основними методами філософування;
- ознайомити студентів з філософськими засадами різних наук;
- ознайомити з основними видами філософського аналізу;
- навчити студентів застосовувати філософські знання у повсякденному житті та в науковій роботі.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- різні види історичного знання;
- специфічні ознаки магічного, релігійного та філософського знання;
- основні функції філософії по відношенню до особистості;
- основні функції філософії по відношенню до наук;
- основні типи світоглядів;
- основні види цінностей;
- основні види філософських світоглядів;
- структуру філософії як науки;
- основні напрямки в філософії, їх переваги та недоліки;
- основні методи філософування;
- сутність та недоліки матеріалістичного світогляду;
- сутність та переваги ідеалістичного світогляду;
- основні поняття гносеології та їх філософські підстави;
- основні положення марксистсько-ленінської філософії та її головні недоліки;
- основні ознаки та стереотипи тоталітарної свідомості;
- філософські підстави критичного мислення;

вміти:

- добре орієнтуватися у філософській проблематиці;
- розрізняти різні історичні типи знання;
- відрізняти релігійне знання від магічного;
- відрізняти філософське знання від релігійного та наукового;
- виявляти різні типи світоглядів;
- виявляти різні види філософських світоглядів;
- критикувати світоглядні підстави філософських та наукових учень;
- виявляти гносеологічні підстави філософських та наукових учень;
- виявляти філософські напрямки та критикувати їх;
- застосовувати різні методи філософського аналізу;
- застосовувати різні методи філософування;
- критикувати основні положення марксистсько-ленінської ідеології;
- викривати та критикувати стереотипи тоталітарної свідомості.

Форми і методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія. *Наочні:* мультимедійні презентації, демонстрація. *Практичні:* виконання завдань самостійної роботи (підготовка рефератів, есе, доповідей).

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.), семінарських занять (10 год.) та організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Специфіка філософії як історичного типу знання

Тема 1. Магія як історичний тип знань. Відмінність сакральної магії від примітивної. Магічне мислення та світогляд. Міф та ритуал у сакральній магії. Уявлення про богів та безсмертя душі.

Тема 2. Релігія як історичний тип знань. Відмінність релігії від сакральної магії. Генеза релігійної свідомості. Специфіка релігійної рефлексії і релігійного знання. Головна мета і функції релігійного знання. Основні типи релігій і види релігійного світогляду.

Тема 3. Філософія як історичний тип знань. Виникнення філософського знання. Відмінність філософії від магії та релігії. Відмінність філософського знання від наукового. Специфіка філософської рефлексії.

Тема 4. Наука як історичний тип знань. Відмінність наукового знання від магічного та релігійного. Відмінність від філософії. Специфіка наукової рефлексії. Філософія і наука: проблема взаємодії.

Змістовий модуль 2. Основні функції філософії та її структура

Тема 5. Функції філософії відносно людини як особистості та фахівця. Психотерапевтична, аксіологічна, герменевтична, критична евристична та прогностична функції, світоглядна функція. Основні типи світогляду взагалі та філософського світогляду зокрема.

Тема 6. Функції філософії відносно інших наук. Гносеологічна функція філософії. Основні концепції істини. Скептицизм, догматизм та критицизм. Раціоналізм та емпіризм. Методологічна функція. Філософські передумови наукового знання. Стили мислення. Стили філософування. Філософія мови та її головні напрямки.

Тема 7. Функції філософії відносно суспільства. Суспільне значення філософії. Світоглядна функція філософії. Соціально-виховальна функція. Ідеологічна функція. Поняття ідеології. Політична система та політичний режим. Тоталітарне та правове суспільство та правова держава.

Тема 8. Структура філософії як науки. Метафізика як фундаментальна наука. Онтологія як розділ метафізики. Гносеологія та епістемологія. Філософська антропологія. Філософія науки. Філософія свідомості. Філософія мови. Філософська герменевтика. Соціальна та політична філософія. Історія філософії, логіка та теорія аргументації.

Змістовий модуль 3. Основні напрямки у філософії

Тема 9. Платонізм та аристотелізм як головні напрямки ідеалістичної філософії. Соціокультурні передумови виникнення ідеалізму. Обґрунтування Платоном теорії ідей. Поняття істинного буття. Функції ідей і основні критерії існування ідей. Вчення Платона про людину та душу. Етика Платона та його вчення про державу. Критика Аристотелем теорії ідей Платона. Предмет метафізики та фізики Аристотеля. Етика та соціальна філософія Аристотеля.

Тема 10. Становлення матеріалізму як філософського напрямку. Натуралізм як світогляд та стиль філософування. Матеріалізм і прагматизм. Еволюція натуралістичних поглядів. Механістична філософія Нового часу. Соціальні та методологічні підстави виникнення матеріалізму.

Тема 11. Марксизм-ленінізм як система. Соціальні та теоретичні джерела марксизму. Діалектичний матеріалізм. Закони діалектики та методологія марксизму. Поняття матерії. Історичний матеріалізм. Вчення про суспільно-економічну формацію. Поняття базису та надбудови. Формаційна концепція розвитку суспільства. Вчення про соціальну революції та історичну місію пролетаріату.

Тема 12. Критика гносеологічних, методологічних та світоглядних підстав марксистсько-ленінської філософії. Сцієнтизм та редукціонізм марксистсько-ленінської філософії. Марксизм як ідеологія. Тоталітарний характер марксистської ідеології. Критика теорії суспільно-економічної формації. Критика вчення про класи та класову боротьбу. Критика вчення про суспільно-економічний прогрес. Критика вчення про історичну місію робочого класу. Критика марксистсько-ленінського вчення про соціальну революцію. Критика вчення про експлуатацію. Антигуманний характер марксистської ідеології та експлуататорський ха-

рактар радянської держави.

Рекомендована література

Основна

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : науковий посібник. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2017. 237 с.
2. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 448 с.
3. Основи практичної філософії: підручник / за ред. А. М. Лоя. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 511 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: навч. посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ: «Каравела»; Львів: "Новий світ-2000", 2016. 544 с.
5. Філософія: базовий підручник для студентів ВНЗ / кол. авторів за ред. Л.В.Губерського: Суліма Є.М., Кремень В.Г., Міхальченко М.І., Чайковський О.В. і др. Харків: Фоліо, 2013. 510 с. (із грифом МОН України).
6. Фюрст М., Трінкс Ю. Філософія: підручник/ Пер. з нім. Київ: «Дух-і-Літера», 2018. 330 с.

Оцінювання

Протягом засвоєння навчальної дисципліни студенти мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються таким чином:

- робота на семінарських заняттях (60 балів);
- захист реферату (10 балів);
- оцінювання есе (10 балів).

Підсумковий контроль: іспит, оцінюється максимум у 20 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		
	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)
Поточний контроль на лекціях	2	2	4	2	5	10	2	3	6
Практичні заняття	8	1	8	8	3	24	8	1	8
Разом			12			34			14
Разом	60								
Оцінка самостійної роботи:									
Реферат				10	1	10			10
Есе							10	1	10
Разом	20								
Іспит	20								
Підсумкова сума балів	100								

Поточний контроль			Презентація самостійної роботи-дослідження (реферату, есе)	Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3			
12	34	14	20	20	100

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься :

- опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- на основі запропонованих робіт в списку літератури підготовка виступу, продемонструвавши вміння оперувати ключовими поняттями та ідеями, представленими в текстах;
- ознайомлення з біографіями видатних філософів та мислителів;
- написання філософського есе на запропонований викладачем текст, як опис проблемної ситуації;
- підготовка до виступу з експертною оцінкою теоретичних висловлень на тему семінару, спираючись на рекомендації викладача;
- підготовка до презентації самостійного дослідження.

Критерієм оцінювання самостійної роботи є повнота викладу та змістова наповнюваність матеріалу, поданого в рефераті, та самостійність і творчий підхід у написанні есе.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Слід дотримуватися запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya_poloz-org-kontrol_2022.pdf). Завдання із самостійної роботи, які подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче.

Політика щодо академічної доброчесності. Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова»

(https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf).

Під час виконання письмових робіт студент не повинен порушувати правила академічної доброчесності і списувати з підручників, електронних ресурсів або з роботи іншого студента. Письмова робота, яка збігається більше ніж на 40 % з іншим джерелом (наприклад, текстом з підручника або з роботою іншого студента), не перевіряється, і бали за неї не нараховуються. В такому разі студенту пропонується виконати нове завдання.

Політика щодо відвідування та запізнень. Відвідування занять має відбуватися згідно з розкладом: відвідування семінарських занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених семінарських занять відбувається у час, відведений на консультації викладача.

Мобільні пристрої: під час занять у студентів немає потреби у використанні мобільних додатків, INTERNET-мережі, електронних девайсів.

Поведінка в аудиторії: заохочується активна участь студентів у дискусіях, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи. Мобільні пристрої мають бути переведені у беззвучний режим.